

Merikarvian kunta
kirjaamo@merikarvia.fi

Viite Lausuntopyyntö 31.10.2023

Aihe Merikarvia, Oloneuvoksentien seniorikorttelin asemakaavamuutoksen luonnos, päivätty 30.9.2023

Merikarvian kunta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa koskien asemakaavamuutosta, joka sijoittuu Merikarvian keskustaan Oloneuvoksentien, Eteläisen rantatien ja Kauppatien väliselle alueelle. Kaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa keskustan palveluiden äärelle vanhuksille tarkoitettu kerrostalotyypisten palveluasuntoyksiköiden rakentaminen ja erillisen työtoimintaa ja muiden palvelujen sijoittumisen mahdollistava rakennus. Suunnittelualue on kooltaan noin 2,2 ha. Alueella sijaitsee jo nykyisin vuokratyössä olevia yksikerroksisia 1980-luvulla valmistuneita rivitaloja. Kaavaselostuksen mukaan suunnittelualueen pohjoisosasta on jo aikaisemmin purettu 1970-luvulla valmistuneita rivitaloja niiden huonon kunnan vuoksi. Suunnittelualueen vieressä Oloneuvoksentien toisella puolella olevaan kortteliin toteutettiin hoivayksikköjen yksikerroksisia uudisrakennuksia koskeva asemakaavamuutos vuonna 2018.

Nyt lausuttavana olevassa kaavaluonnoksessa suunnittelualueelle on osoitettu asuinrakennusten korttelialue (A-1), jolle saa sijoittaa kolme IV-kerroksista asumisen ja tuetun asumisen yksiköille tarkoitettua kerrostaloa, lähipalveluille tarkoitettua korttelialueen (PL), johon saa sijoittaa yksikerroksisen rakennuksen sekä rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueen (AR). Kaavaselostuksen mukaan *alueen mahdollista toteutustapaa on suunniteltu nykyisin toteutettujen palveluasumiskäytöiden pohjalta. Yleinen toteutusmalli on kooltaan noin 30m x 20m ja kerrosluku vähintään 4, jolloin hissien kustannukset eivät muodostu kohtuuttomiksi. Korkeampien rakennusmassojen lisäksi tonteille voi sijoittaa tarpeen mukaan 1-kerroksisia rakennuksia. PL alueelle on osoitettu päivätyötoimintaa ja muita aluetta palvelevia toimintoja varten 1-kerroksinen rakennus tontin eteläosaan.*

Suunnittelualue rajautuu maakunnallisesti merkittävään Holmankosken kulttuurimaisemaan. Suunnittelualueen vieressä pohjoispuolella sijaitsee myös maakunnallisesti merkittäväksi osoitettu Merikarvian kirkko. Edellä mainitut kohteet

on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2, jossa niitä koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisuus siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinta on parhaillaan käynnissä. Keväällä 2023 valmistui maakuntakaavaa varten laadittu Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä/Ramboll). Suunnittelualue sijoittuu osittain sekä rajautuu inventoinnissa osoitettuun Merikarvian kirkonkylän arvoalueeseen, josta mainitaan, että kyseessä on taajamakuvallisesti merkittävä ja historiallisesti todistusvoimainen vanha kirkonkylä, jossa on monipuolista kulttuuri- ja elinkeinohistoriallista rakennuskantaa sekä yksi Suomen suurimmista puukirkoista.

Suunnittelualue sijoittuu Kirkonkylä-Tuorilan osayleiskaava-alueelle (2001). Alue on osoitettu kaavassa keskustatoimintojen alueeksi (C) ja pientalovaltaiseksi alueeksi (AP). Voimassa olevassa asemakaavassa (1970) suunnittelualueelle on osoitettu asuin-, liike- ja toimistorakennusten (AL) sekä rivitalojen (AR) korttelialueet.

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo näkee, että kaavaluonnoksessa ja siihen liittyvässä kaavaselostuksessa ei ole huomioitu kaavan vaikutusalueella olevia Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettuja arvoalueita ja -kohteita sekä maakunnallista päivitysinventointia. Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu myös osayleiskaavainventoinnin yhteydessä (Hanna Partanen 2009) osoitettuja paikallisesti merkittäviä yksittäiskohteita. Kaavaselostusta tulee täydentää sekä kulttuuriympäristöjen osalta sekä ympäristön nykytilan osalta. Arvoalueiden aluerajaukset ja kuvaustekstit sekä ympäristöstä osoitetut paikallisesti merkittävät kohteet ovat tarkastettavissa osoitteesta y-pakki.fi. Vuonna 2023 valmistuneen maakunnallisen päivitys- ja täydennysinventoinnin raportti on luettavissa <https://satakunta.fi/wp-content/uploads/2023/06/Satakunnan-kulttuuriymparistot-raportti-310523-saavutettava.pdf>. Kaavan vaikutusten arviointia tulee täydentää

edellä mainittuun aineistoon nähden myös havainnekuvin, joissa huomioidaan myös keskeiset katunäkymät.

Kulttuuriympäristöä ja maisemaa ajatellen, Satakunnan Museo ei näe lähtökohtaista estettä korvata nykyiset 1980-luvulla valmistuneet rivitalot uudisrakennuksilla, joskin uudisrakentamisessa tulee ottaa huomioon ympäristön ominaispiirteet (materiaalit, väritys) sekä mittakaava. Museon näkemyksen mukaan kaavaluonnoksessa esitetty kerrostalorakentaminen on mittakaavaltaan aivan liian massiivista sängen pienipiirteisessä ja matalaa rakentamista käsittävässä ympäristössä. Osayleiskaavassa suunnittelualaue on osoitettu suurelta osin pientalovaltaiseksi korttelialueeksi. Olemassa olevan kaavatilanteen kuvausta tulee täydentää selostukseen.

Suunnittelualaue sijoittuu osittain vuonna 2023 valmistuneessa maakunnallisessa päivitys- ja täydennysinventoinnissa osoitetulle maakunnallisesti merkittävälle arvoalueelle. Merikarvian vuosina 1897–1899 valmistunut Johan Nordstrandin suunnittelema uusrenessanssityylinen ristikirkko on Suomen kookkaimpia puukirkkoja. Toteutuessaan kaavan mahdollistamat kerrostalot tulisivat uhkaamaan kirkon keskeistä taajamakuvallista asemaa. Satakunnan Museo on kiinnittänyt huomiota monumentaalisen kirkon maisemalliseen merkittävyyteen jo vuonna 2017 nykyisen suunnittelualueen pohjoispuolelle tekeillä olleen asemakaavamuutoksen yhteydessä. Satakunnan Museo totesi kaavan ehdotusvaiheen lausunnossaan (8.11.2017), että hoiva-asumisen laajennus on mahdollinen, koska se täydentää *olemassa olevien hoivarakennusten riviä, eikä museon näkemyksen mukaan yksikerroksisena olennaisesti kajoaisi Merikarvian kirkkomaiseman arvoihin*. Nyt esillä oleva kaavaluonnos poikkeaa olennaisesti tästä tilanteesta.

Museon kanta on, että alueella tulisi suosia esitettyä huomattavasti matalampaa ja mittakaavaltaan ympäristöön paremmin sopivaa rakentamista, jossa otetaan huomioon etenkin Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetut arvokohteet sekä vuoden 2023 päivitys- ja täydennysinventoinnin ja kaavainventointien keskeiset tulokset.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä